

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ראש השנה שנת תשס"ט לפ"ק - וויליאמסבורג יצ"ו

ליל א' דראש השנה

לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, יש לבאר טעם שנוהגין לומר מזמור זה בליל ראש השנה.

ב במדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) אמר רבי יאשיה כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, וכי אין אומות העולם יודעים להריע וכו', אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים, והופך להם מדת הדין למדת רחמים אימתי בחודש השביעי. וצ"ב במה יכולים בני ישראל לפתות את בוראן בתרועה יותר מן שאר האומות.

ויתבאר על פי המבואר בגמרא (יומא פז) ד' חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש, על מצות עשה ושב, מוחלין לו מיד. על לא תעשה, תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר. על כריתות ומיתת בית דין, תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורין מכפרין. חילול השם כולן תולין ומיתה ממרקת. ומה יעשה בחטא מאחת מהנה חילול ה' אשר תשובה לבד אינה מכפרת. אך התקנה לזה על פי מה דאיתא בזה"ק (במדבר דף קא) דאית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא, והאי יהיב גרמיה למותא ומסר נפשיה להווא אתר, כמאן דאתפטר מעלמא, קב"ה מרחם עליה ומכפר ליה לחוביה, עכ"ל. מבואר מזה כי מסירות נפש שמקבל עליו לקיים מצות (ויקרא כב לב) ונקדשתי, אתחשיב ליה כאלו אתפטר מעלמא ממש, ואפילו היה בידו עון חילול השם ה"ו מתכפר ליה. וזה שאמרו חז"ל (ראש השנה טז) תקעו לפני בשופר של איל ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמיכם לפני, והטעם כי אז בשעת תקיעת שופר הרומו על עקידתו של יצחק אבינו, כל אדם מקבל עליו למסור נפשו לה' כמצוה עלינו ונקדשתי, וחשוב לפניו כאלו היה בפועל, ואחר כך נעשים כבריה חדשה, וממילא מתכפר על כל החטאים, עכ"ד.

והנה א"ו זללה"ה בייטב לב (ר"פ בא) האריך בקדשו בענין ההבדל שבין אותיות שלנו לאותיות של אומות העולם, כי אותיות של כל אומה ולשון אין באותיותיהן שום מילוי וזלת הנכתב, אבל אותיות לשון הקודש יש בכל אות מילוי מלבד הנכתב, על דרך משל משתבטא איזה אות בפה כגון א, על כרחק תאמר אל"ף, וכן ב' היא ב"ית, וכן ג' הוא גימ"ל, וכן כולם. וביאור הענין הוא כי יסוד דת הישראלי להאמין בלבו הנאמר בקבלה מאבותינו ואבות אבותינו, יותר ממה שענינו רואות בחוש ויותר ממה שמשיג בעין השכל, כי אם מכח אמונה, מה שאין כן לשונות העמים אינו משמיע לאוזני מילואי האותיות, שמאמינים רק במה שעניהם רואות, וזה שורש המינות ואפיקורסות, ולכן פרעה לא היה יכול ללמד לשון הקודש (סוטה לו), שלמד יוסף אותו מתחלה אל"ף ב"ית האותיות ומילואיהן כנהוג בישראל, ולא היה גמר, כי זה דרכו לבלי להאמין בנעלמות שאין עיניו רואות, על כן לא קבל ממנו, ולזה אמר (בראשית מא מה) ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח, ותרגמו דמטמרין גלין ליה, שהוא ראה וידע שיוסף יודע הנגלה והנעלם, וזה שאמר דמטמרין, היינו מלואי האותיות של לשון הקודש שהן מטמרין, גלין ליה, אבל הוא לא גמר ממנו, כי זה דרכו לבלי להאמין במה שלא ראו עיניו, עכ"ד.

והנה כדי לזכות לבחינה זו שיחשב קבלת מסירות נפש כאילו איתפטר מהאי עלמא ויכפר על כל העוונות, י"ל שהוא על דרך זה, והנה המוסר את נפשו בפועל ממש על קדושת השם, הוא עושה פעולה זאת בגלוי לעין כל, וכיון שבפועל מוסר נפשו יום המיתה מכפרת, אמנם כשהוא מקבל על עצמו במחשבתו מסירות נפש, הרי זה לא ניכר ונראה לעין, רק השי"ת הוא היודע מחשבות בני אדם ומצטרף לו מחשבה טובה כמעשה. ובכן נאמר כי במדה שאדם מודד בה מודדין לו (סוטה ה), ובזכות זה שמלמדים להתניקות אותיות ומילואיהן בשביל שמאמינים בהנעלם והמכוסה, גם הקב"ה מצטרף לנו המחשבה הנעלם והמכוסה, ונחשב כאילו מסר את עצמו בפועל ממש על קדושת השם.

ובמה יתבאר היטב הטעם למה דוקא בני ישראל יודעין לפתות את בוראן בתרועה, כי בני ישראל הם מכירים בלשון הקודש באופן זה להאמין בהנעלם והמכוסה, ובשביל כך נחשב להם בתקיעת שופר כאילו עקדו עצמם לפני הקב"ה ונתכפר להם כל העוונות, מה שאין כן אומות העולם שאינם מאמינים בהנעלם והמכוסה, ולכן לא נחשב להם מחשבה כמעשה, ובכדי שיוכזר לכפרה גמורה צריכים מיתה בפועל ממש.

ועל פי זה יש לפרש הכתוב (תהלים פא ד) תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, וביאר א"ו זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון את ה) ר"ל במחשבה רצויה הטמיר ונעלם היינו קבלת מסירות נפש לה', עכ"ד. שזהו ענין תקיעת שופר לקבל עליו מסירות נפש למען כבוד שמו

יתברך. כי חק לישראל הוא וגו', שזה מועיל רק בבני ישראל המכירים לפתות את בוראן בתרועה, והטעם לזה גמר אומר עדות ביהוסף שמו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע, ודרשוהו חז"ל במס' סוטה (סוטה לו) בא גבריאיל ולמדו שבעים לשון ולמחר כל לישנא דאשתעי פרעה בהדיה אהדר ליה, אישתעי איהו בלשון הקודש לא הוי קא ידע מאי הוי, אמר ליה אגמרן, אגמריה ולא הוה גמר. והיינו משום שלמד אותו מתחלה אל"ף ב"ת האותיות ומילואיהן כנהוג בישראל, ולא הוה גמר, כי זה דרכו לבלי להאמין בנעלמות שאין עיניו רואות על כן לא קבל ממנו. ולכן האומות העולם שאינם מאמינים במילוי האותיות, אינם יכולים לפתות את בוראן בקבלת מסירות נפש במחשבה, וצריכים מיתה בפועל לכפר להם על הכל, מה שאין כן בני ישראל המאמינים בהנעלם והמכוסה, מחשבה טובה הנעלם הקב"ה מצטרף למעשה ונחשב כאילו עשו זאת בפועל ממש.

ולזה אנו אומרים בראש השנה יום הדין, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, ארץ יכונה על התורה על דרך הכתוב (תהלים קכב ג) גבור בארץ יהיה זרעו, ומתרגם גבר באורייתא יאה זרעיה, וזה שאמר לה' הארץ היינו אותיות התורה ומלואה היינו מילוי האותיות, ומורים אנו בזה על מעלת לשוננו הקודש לשון התורה הקדושה שיש בה מילואי אותיות, שזהו דרך ישראל סבא ללמוד את נערי בני ישראל להאמין באותיות הנעלם, וכיון שאנו מאמינים באותיות הנעלם, יועיל לנו בעת תקיעת שופר קבלת מסירות נפש במחשבה, ומכח זה נוכל לפתות את בוראנו בתרועה, ומועיל לנו מחשבת המסירות נפש לצאת זכאי בדין.

ובזה יל"פ מה שנאמר (דברים כט ט) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם וגו', על דרך שדרשו בזה"ק (פיר דף לב) היום דא ראש השנה. שתוכו להתייבב ולעמוד לפני ה' ולצאת זכאי בדין, ואם תאמר באיזה זכות, לזה אמר טפכם נשיכם, כלומר בזכות דרך הלימוד שמלמדין עם תינוקות של בית רבן האותיות ומילואיהן, שמאמינים בהנעלם והמכוסה, בזכות זה הקב"ה מצטרף המחשבה כמעשה ומעלה לנו כאילו עקדנו עצמינו לפניו ויוציא לצדק דינו.

*

והנה עומדים אנו בליל הקדוש הזה ומכנינים בהכנה רבה לקיים מחר מצות תקיעת שופר, ובצפייתנו אנו מצפים להמתיק בזה מדת הדין לרחמים כמאמר (ויק"ר פכ"ט ס"ד) בראש השנה ישראל נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הקב"ה והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים. והנה מצות תקיעת שופר עושים בחרדה באימה ופחד מיום הדין להתעורר לתשובה כדי לזכות בדין, אמנם באמת יש לקיימו כשאר מצות שבתורה בשמחה ובחדוה, וכמ"ש רבינו סעדיה גאון בטעם תקיעת שופר (ענין הראשון) מפני שהיום תחלת הבריאה שבו ברא הקב"ה העולם ומלך עליו, וכן עושים המלכים שתוקעין לפניהם בחצוצרות ובקערות להודיע ולהשמיע בכל מקום תחילת מלכותו, וכן אנו ממליכין עליו את הבורא יתברך ביום זה. ויש לנו להתבונן בגודל הזיכה שיש לנו אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו שבהר"ה בנו מכל עם ורוכמנו מכל לשון וקדשנו במצותיו ונתן לנו מצוה קדושה כזו של תקיעת שופר, יש לנו הזיכה להכריז כי מלכותו ית"ש בכל משלה בכל העולם כולו, הלא יש בעולם כמה אלפי עובדי אלילים אשר לא יכירו ולא ידעו את רבונם אשר יוצרם ומפרנסם בכל עת ובכל רגע, ואנחנו זוכים לתקוע בשופר ולהכריז המלוכה, ואנו מתפללים ומבקשים על זה, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו וכו' ומלכותו בכל משלה.

ויהי שיקובל תפלות ותקיעות בני ישראל בכל מקום שהם לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ויעשה רושם לטובה למעלה תעיר ותריע להכריז כל מריע, להמתיק מדת הדין לרחמים, ויכון בחסד כסאך, להשפיע בני חיי ומזוני וכל משאלות לבבות ישראל לטובה, ובעיקר בקשתינו שתגלה ותראה מלכותו ית"ש עליו במהרה, ותחוינה עינינו בשוכב לציון ברחמים ושם נעבדך ביראה, ואז יטו כולם שכם אחד לעבדך, יה"ר שנוכה לזה במהרה בימינו אמן.

*

דרשת תקיעת שופר יום א' דראש השנה

כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, ובמדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) וכי אין אומות העולם יודעים להריע וכו', אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים, והופך להם מדת הדין למדת רחמים אימתי בחודש השביעי. וצ"ב במה יכולים בני ישראל לפתות את בוראן יותר מן שאר האומות.

ב כתב רב סעדיה גאון ז"ל בטעם מצות תקיעת שופר (ענין החמישי) שבא להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים, כמו שנאמר (ירמיה ד ט) כי קול השופר שמעתי נפשי תרועת מלחמה. ויש להבין מה ענין הזכרת חורבן בית המקדש בשעת תקיעת שופר שתכליתה הוא בעיקר לעורר לתשובה וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) רמז יש בו עוררו ישינים משניתכם וכו', וכן הוא בטעם רב סעדיה גאון ז"ל (ענין השני).

ג במדרש פליאה (תנוד"א זוטא פ"ג) שאלו תלמידיו את רבי אליעזר האריך נעשה תשובה ונחיה, השיב להם כתיב (תהלים כ ב) יענך ה' ביום צרה, וכתביב (שיר השירים ה ד) דודי שלח ידו מן החור, וצ"ב.

ויתבאר על פי מה שכתב הרמב"ם מקאוננין ז"ע בעבודת ישראל (לשבת תשובה) לפרש דברי הנביא (הושע י ד ב) שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך, רמזו על הצרות וזמן החורבן, שאז כלנו כשיכורים ומשוגעים מכוון החורבן והצרות ורדיפות מיום אל יום, עד שנחשב לפני הבורא ב"ה כל העונות בית ישראל כאילו עשו שוגגים. וזה כי כשלת בעונך, כשלו לישון שוגג. ואמר הנביא רמזו להם לאהבת התשובה, אפילו דק"ל (יומא פ:) כי התשובה מראה מהפכת הזדונות לשגגות, מכל מקום כיון שעל ידי הצרות בלאו הכי נחשבו הזדונות כשגגות, ממילא כששב ומתחרט עליהם לפני הבורא ב"ה, הוא ברוב חסדו מהפכם לזכיות, וריח ניחוח לה' ויזכה להיות כסא ומרכבה לה', עכ"ד.

ובזה יל"פ אמרינו בסליחות (פזמן ליום ראשון) פנה נא אל התלאות ואל לחטאות, כי כלנו זוחלים ורועדים מיום בואך ועוסקים בתשובה ותיקון המעשים, כי מיראת ואימת הדין הנפש תבהיל, אך בתשובה מראה הזדונות נעשות שגגות, ולזה אנו מתחננים אל ה', פנה נא אל התלאות, שיראה נא בעני עמו ישראל ויביט בהעגמ"ג שעוברים על בני ישראל בגלות החל הזה, ובה יתהפכו מן הזדונות לשגגות, ובמצב כזה כשעושים תשובה מיראה, אז ואל לחטאות, נסתלקו השגגות ונתכפרו לגמרי, שכולם מתהפכים לזכיות.

והנה ההתעוררות של תקיעת שופר היא רק מיראה ועל דרך הכתוב (עמוס ג א) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ובתשובה מיראה עדיין נשארו שגגות, ולזה בא תקיעת שופר להזכיר חורבן בית המקדש, להעלות זכרוננו כלפי מעלה רוב הצרות והתלאות העובר עלינו בגלות החל הזה, ועל ידי זה יחשבו הזדונות לשגגות, ובתשובה מיראה יתהפכו לזכיות, ונוכה לצאת זכאי בדיון.

ובזה יתבאר המדרש אשרי העם יודעי תרועה, שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, כי בני ישראל שגלו גולה אחר גולה לכן די להם כמה שהם עושים תשובה מיראה, מה שאין כן אומות העולם צריכים להתעורר לתשובה מאהבה כדי שתתכפר להם, ובתשובה מיראה בלבד לאו כלום הוא.

ובזה יתבאר המדרש, שאלו תלמידיו את רבי אליעזר איך נעשה תשובה ונחיה, כי רבי אליעזר היה אחר החורבן (כמבואר ברש"י ראש השנה דף י"ד ה"ה וירדו), וכשראו תלמידיו הצרות והשפלות של כובד הגלות שנתמעטו והלכות וזעירין אינן הזוכים למדינה גבוה ונשגבה של תשובה מאהבת ה', שאלו אותו איך נעשה תשובה ונחיה, רמז על תשובה מאהבה שדרשוהו הז"ל (יומא פ:) מקרא (חוקאל לג ט) עליהם הוא יחיה, השיב להם יענך ה' ביום צרה, דהיינו שבזמן צרה ממילא נחשבו הזדונות לשגגות, ולכן בעת ההוא אף כשעושים תשובה מיראה הזדונות מתהפכות לזכיות.

ויתכן שעל דבר זה נתכוין יצחק אבינו בכרכו את יעקב בנו (בראשית כו ב) וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', דאיתא ברע"מ (וזהו אמור דף טז:) ביזמא דראש השנה קרי יצחק לעשו ואמר ליה צודה לי ציד ועשה לי מטעמים, ואז נכנס יעקב ונטל הברכות. ולזה כיון שהיה אז יומא דראש השנה שהוא זמן תשובה מיראה, ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ודרשו במס' תענית (דף טז:) כריח שדה של תפוחים, וכתבו התוס' (ד"ה של) יש מפרשים תפוחים כריח אתרוגים. ורמז בזה על חג הסוכות שהוא זמן תשובה מאהבה, דאף אם עשו רק תשובה מיראה יחשב כתשובה מאהבה, והטעם לזה אמר המדרש (ב"ר פס"ה ס"ג) כריח שדה, מלמד שהראה לו הקב"ה ביהמ"ק בניו חרב ובנוי, דמחמת כובד הגליות והצרות אף כשעושים תשובה מיראה נחשב לנו כאילו עשו תשובה מאהבה.

עוד יש לפרש מה שכתב רב סעדיה גאון ז"ל בטעם מצות תקיעת שופר (ענין החמישי) שבא להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים, כמו שנאמר (ירמיה ט ט) כי קול השופר שמעתי נפשי תרועת מלחמה. ואינו מובן לכאורה מה ענין הזכרה זו בשעת תקיעת שופר.

ויל"ל על פי מה שכתב בחוט המשולש (פ דברים) לפרש הכתוב (תהלים קל"א) על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרוננו את ציון, וקשה למה כמו על החורבן דוקא אצל הים, ועוד דתיבת ג"ם אין לו שחר. אך ביאור הדבר על פי מה דאיתא במדרש (הוכח ברביע בח"י פ

ויקרא) שמים התחתונים היו בוכים על שנתרחקו משכינת עוזו, ופיסם השי"ת שיקחו מהם ניסוך המים בחג ומלח על הקרבנות. ולפי זה בזמן החורבן שנתבטל מהם הפיוס ודאי חזרו המים לבכות כמקדם. וזה שאמר הכתוב על נהרות בבל שם ישבנו, וכשראינו שבכו המים על שברם, ג"ם בכינו אנהנו עממה כי שבר אחד להם, עכ"ד.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות מא) בטעם שנוהגין לילך לנהר לומר תשלך במצולות ים, דכבר אמרו (וזה"ק נח דף טט:) בענין גלי הים שמגביהין עצמן בכל עת, כי רוצים להתנשאות לשוב למעלה למקומם. ומזה יקח האדם מוסר השכל איך ישא נפשו אל ה' לדבק בו, ויתבונן איך ירד עשר מעלות אחורנית להתרחק מאור של מעלה על ידי חטאיו ופשעיו, הנה העת לשוב אל ה' בבכיה, ודמעה תרדנה עיניו מאין הפוגות, כמו מים התחתונים שבוכים ומתנשאים לשוב למקור העליון, קל וחומר אדם שיש בו נשמת רוח חיים חלק אלהי ממעל, מהראוי לפשפש במעשיו וישוב אל ה' וירחמהו, וזה הטעם שהולכין לנהר כדי לישא ממנו קל וחומר זה, עכ"ד.

ועל פי זה י"ל הטעם מה שמזכירין חורבן בית המקדש, כי תכלית תקיעת שופר הוא להתעורר לתשובה, ולזה מזכירין חורבן בית המקדש, להתעורר מהמים שבכו אז על שנתרחקו משכינת עוזו ית"ש, וקל וחומר ממנו כמה צריך האדם לבכות ולהתאונן על מה שנתרחק מה', ואיך ישוב וישא נפשו אל ה' לדבק בו.

ונזכרת היום עובדא מק"ז מרן הדברי חיים זללה"ה זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, כי פעם אחת נתעלף בנו הרה"ק רבי ברוך זללה"ה אבדק"ק גארליץ (ואו היה עדיין אב"ד רודניק), והוציאוהו לחוץ ועוררוהו, וכשהזכיר אמרו אל הדברי חיים שהרב מרודניק כבר חזר, שאל לו הדברי חיים מה עשית באותה שעה שהרגשת חלשות, שאל מה שייך לעשות, אמר לו הדברי חיים שהיה לו לעשות תשובה, וסיפר הדברי חיים על עצמו, פעם אחת בהיותי אברך והרגשתי חולשות, חשבתי שמה אין זה רמז והזכרה בעלמא רק הוא במציאות ממש, אפשר מיינט מען עם יעצט אמת'דיג, וחשתי לעשות תשובה וחשבון הנפש על כל מחשבה דיבור ומעשה, ע"כ סיפור המעשה.

עובדא זו עלה ברעיוני היום בבוקר אחר שהרגשתי חולשה בעת תפלת שחרית, וחשבתי שזהו רמז מן השמים באשר אין מתעוררין לתשובה הוצרכו לעורר אותנו בדברים אחרים, "דער דברי חיים האט דעמאלטס אזוי געזאגט, האב איך שנעל תשובה געטוהן, און געמאכט א חשבון הנפש אויף יעדע מחשבה דיבור ומעשה, וייל אפשר איז עם נישט בלויז א דערמאנונג נאר מען מיינט עם אמת'דיג", וכאשר קשרו לי חוטי הרפואה חשבתי לדעת שמזכירין אותנו מן השמים על אהב"י המוטלים על ערש דוי בבתי חולים וקשורים בידם חוטי הרפואה, ובמר לבם הם משתוקקים בוכים ואומרים אנן בעינן למהוי קמי מלכא, גם הם רוצים להיות בביהמ"ד ביום קדוש כזה להתפלל ולשמע קול שופר, דכל בי עשרה שכניאט שריא (סנהדרין לט.), חסד ה' גבר עלי שזכיתי להיות כאן עכשיו בביהמ"ד, ולעת כואת עלינו להתבונן ברמז זה מן השמים, להתעורר לתשובה ולתיקון המעשים על כל מחשבה דיבור ומעשה, ולשפוך שיח לבקש על חולי ישראל שיתרפאו מחליים ויושעו ברפואה שלימה מן השמים.

והא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שתתקבל צלותהון ובעותהון דכל בית ישראל, ועכשיו בגשתינו לתקיעת שופר ולתפלת היום, תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפני הבורא ית"ש, ויעלו תפלותינו ותקיעותינו יחד עם תפלות ותקיעות כל בית ישראל בכל מקום שהם לרצון לפני אדון כל, ונוכה להוושע בכל מילי דמיטב, מי שצריך להוושע בבני יושע בבני מי שצריך להוושע ברפואה וחי יושע, ויזכר לראות נחת אצל יו"ה, ונוכה לשנת אורה שנת ברכה, ימלא ה' כל משאלות לבבות ישראל לטובה, ונוכה לשנה טובה ומבורכת ולראות בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

ליל ב' דראש השנה

במדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) א"ר יאשיה כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכו, וכו' אין אומות העולם יודעים להריע וכו', אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים, והופך להם מדת הדין למדת רחמים, וצ"ב כמה יכולים בני ישראל לפתות את בוראן יותר מן שאר האומות.

ב כתב רבינו סעדיה גאון זללה"ה בטעם מצות תקיעת שופר (ענין השלישי) שבא להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו (שמות יט טז) וקול שופר חזק מאד. ויש להבין מה ענין הזכרת מעמד הר סיני למצות תקיעת שופר.

ויתבאר בהקדם מה שכתבו בספח"ק (ענין תולדות יעקב יוסף פ' ואתחנן) בביאור מצות אהבת ה', דלכאורה הא ענין אהבה תליא בחפץ ורצון הלב, ואינו מסור ביד האדם, אך

ביאור הענין כי נפש אדם מישראל חלק אלהי מומעל, ובדין שיאהב וידבק החלק בכל, והיינו דכתיב (דברים יד א) בני אדם לה' אלהיכם, וטבע הבן לאהוב את אביו, ומה שאינו כן, הוא כענין דכתיב (ישעיה נט א) עונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלהיכם, ולזה נעטמו להסיר המסך המבדיל, ואז ממילא תבא אהבה בלבבו של אדם להמקום ב"ה, עכ"ד.

ולפי זה העיר א"י הקדושת יום טוב זללה"ה (הובא בייטב פנים שוב אשיב את טו) על מצות תשובה, שאמרו חז"ל (יומא פז) בתשובה מיראה דידונות נעשות לשגגות, ובתשובה מאהבה זדונות נעשות לזכויות. דלכאורה קשה איך משכחת לה תשובה מאהבה, הא בעוד שהאדם חטא, אי אפשר לו לשוב מאהבה, כי מאין תבא אהבה בלבבו בעוד יש מסך המבדיל, ואפילו אם עושה תחלה תשובה מיראה, אכתי נשאר שוגג המבדיל ומסתיר פניו, כדכתיב וחטאתיכם הסתירו פני מכם, ע"ש לפי דרכו. וביאר א"י זללה"ה בעצי חיים (לראש השנה אות לו) על פי דברי הר"ה ק ממעוררטיש זללה"ה (מגיד דבריו ליעקב את קא) דכשיש לאדם יראת שמים, אז הקב"ה נותן לו מדת אהבה בנדבה ומתנה כדכתיב (הושע יד ה) אורכם נדבה, עכ"ד. ומעתה י"ל שזהו ממדותיו ית"ש, אשר השב בכל לבו מאימת הדין כי יחיל ומיראת העונש, אז אחר כך הקב"ה עוזר לו ונותן מדת אהבה בנדבה, ונתעורר על ידי עזרתו יתברך שישוב אחר כך אל ה' בתשובה מאהבה, עכ"ד.

הנה מצות תקיעת שופר סגולתה לעורר לבב האדם לתשובה מיראה, וכמו שאמר הכתוב (עמוס ג) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ואין זה תשובה המעולה לסלוח לכל חטאתיו הוא עדיין נשאר שגגות, אמנם י"ל כי להיות שממדת רחמנותו של הקב"ה ברוב חסדיו להשפיע עלינו מדת אהבה בנדבה, על כן בזה אנו זוכים לתשובה מאהבה והזדונות נעשו זכויות גמורות, ואנו זוכים לצאת זכאי בדין.

אך לדבר זה אין האומות העולם יכולים לזכות, דהא קי"ל (עבודה זרה כ) דאסור ליתן מתנה לעכו"ם שנאמר (דברים ז א) ולא תחנם, על כן אף אם האומות העולם היו תוקעין בשופר, לא היו זוכים לתשובה מאהבה שהוא במתנת ה'. וזהו ביאור המדרש אשרי העם יודעי תרועה, שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, הכוונה שדוקא מפני שאנחנו בני ישראל ומותר לתת לנו מתנה, על כן אנו מכירין לפתות את בוראנו בתרועה, הוא קול השופר המעורר לתשובה מיראה, כי אנו זוכים אחר כך לתשובה מאהבה במתנה.

ולדבר זה זכינו משעת מתן תורה, כמו שכתב באור החיים הקדוש (פה ב) כי מחמת הר סיני, פי' מה שקבלו בו התורה, זכינו למתנת ארץ ישראל, דהא אסור ליתן לעכו"ם מתנת חנם, ואם כן ישראל קודם שקבלו התורה דינם כעכו"ם, ודוקא אחר קבלת התורה יכול ליתן להם, עכ"ד. וזהו ביאור טעם תקיעת שופר שבא להזכירנו מעמד הר סיני, כי בשעת תקיעת שופר המעורר לבינו לשוב מיראה, אנו מבקשין לעורר זכות מעמד הר סיני, שבזה נוכל לזכות לתשובה שלימה, שיתעורר לבינו גם לתשובה מאהבה במתנת ה', ונוכה להתקרב אל הקב"ה ולעבדו בלבב שלם.

*

עומדים אנו בליל ב' דראש השנה, כ"ק מרן דו"ז זללה"ה אמר אחר יום הראשון דראש השנה דאם שווערסטע איז שוין אריבער, כי יום הראשון הוא דינא קשיא ויום השני הוא דינא רפיא, זכינו להתפלל ולתקוע בשופר כבר ביום הראשון, י"ה שגם למחר נוכח לזה. ונודע עשרה טעמים למצות תקיעת שופר של רבינו סעדיה גאון ז"ל ונדפס בכל המחזורים, ובאמת כאשר מתבוננים בטעמיו רואים שהוא בנוי ומיוסד על פסוקים של תפלת המוספין מלכיות וזכרונות שופרות. ואחד מהטעמים (ענין התשיעי) הוא להזכירנו קבוץ נדחי ישראל ולהתאסף אליו שנאמר (ישעיה כו יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור וגו'. י"ה"ר שישמעו ה' את תחנוני ביום הזה, תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלותינו, היום תשמע שועתינו, ונוכה לשנת גאולה וישועה שנת ברכה ולביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

דרשת תקיעת שופר יום ב דראש השנה

בקריאה דיומא (בראשית כב יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה, ובמדרש ילקוט (רמז קב) דרשוהו על חורבן ביהמ"ק.

ונראה בהקדם מה שכתב רב סעדיה גאון ז"ל בטעם מצות תקיעת שופר (ענין החמישי) שבא להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים, כמו שנאמר (ירמיה ד ט) כי קול השופר שמעת נפשי תרועת מלחמה. ויש להבין מה ענין הזכרת חורבן בית המקדש בשעת תקיעת שופר שתכליתה הוא בעיקר לעורר לתשובה וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) רמז יש בו עורר ישנים משינתכם וכו', וכן הוא בטעם רב סעדיה גאון ז"ל (ענין השני).

אמנם יש לומר בביאור הענין בהקדם מה ששינינו בריש מס' ביצה (דף ב) ביצה שנולדה ביום טוב אסורה, ובגמרא (דף ד) אמרין שני ימים טובים של גליות, נולדה בזה

מוותרת בזה (דספיקא דיומא הוא), שני ימים טובים של ראש השנה רב ושמואל דאמרו תרווייהו נולדה בזה אסורה בזה, דתנן בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום כולו, פעם אחת נשתהו העדים לבא ונתקלקלו הלויים בשיר, התקינו שלא יהו מקבלים את העדים אלא עד המנחה, ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נהגין אותו היום קודש ולמחר קודש, אמר רבה מתקנת רבי יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מותרת, דהתקין רבי יוחנן בן זכאי משחרב בית המקדש שיהיו מקבלין עדות החדש כל היום, רב אדא ורב שלמון אמרו אף מתקנת רבי יוחנן בן זכאי ביצה אסורה, מאי טעמא מהרה יבנה המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביום שני, השתא נמי ניכול וכו'. וכעין זה מצאנו לענין חדש, במס' ראש השנה (דף ל) ובמס' סוכה (דף מא) משחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהא יום הגף כולו אסור, מאי טעמא, מהרה יבנה המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר המזרח, השתא נמי ניכול, ולא ידעו דאשתקד האיר המזרח מתיר ועכשיו העומר מתיר, ע"ש.

והנה שמעתי אומרים מליצה ישרה משמיה דק"ו הקדושת יום טוב זללה"ה וכעין זה מטו בה משמיה דהרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זי"ע (הובא בהישיר והיטוב לר"ה דרוש י) מליצה ישרה בעד ישראל, הנהגה עומדים אנו בראש השנה ותוקעין בשופר ומתעוררין לתשובה, ואנו מצפים בזכות זה לצאת דימוס בדין, אך יש חשש גדול שיתעורר המקטרג לטעון בבית דין של מעלה, הן אמת שהיום מתעורר לתשובה, אבל הרי היום לא זה הוא הפעם הראשונה שתוקעין בשופר להתעורר לתשובה, הלא גם בשנה שעברה ועוד מקודם תקעו בשופר ונתעוררו לתשובה, ובעבור הימים הקדושים בעוה"ר ושבו בניס לגבולם, ואיך ישא פנים מחמת התעוררות התשובה בשעת תקיעת שופר, הלא אין זה באמת בקבלה שלימה גמורה כי אין איש מתעורר להחזיק בך באמת ובלבב שלם כל השנה, שהרי בשנה שעברה גם כן תקענו בשופר וכן כמה פעמים, ולמה זה נחשב לזכות, ולזה אנו אומרים לפני השי"ת, הלא תראה שגם אנחנו מדי שנה בשנה ביום הכיפורים לעת נעילה אנו אומרים בצפיה ותקוה לשנה הבאה בירושלים, ואנו מקוים לה' ומיחלים לישועתו ית"ש שתהא השנה הזאת שנה שתוליכנו בה קוממיות לארצינו, והאומנם שגם בשנה שעברה וכן זה כמה וכמה שנים אמרנו לשנה הבאה בירושלים, ובעבור השנה וראינו כי בעוה"ר עדיין לא נושענו, ארכו הימים ואבד כל חוון, אונו האב מיר געהאט א דורכפאל!, שעדיין לא נושענו, עם כל זאת בבוא השנה החדשה אנו אומרים עוד הפעם באמונה בתמימות לשנה הבאה בירושלים, כי אנו מאמינים באמונה שלימה שבשנה הזאת באמת נוכח לישועה, ולכן בקשתינו שגם הקב"ה לא יסתכל במעשינו משנים שעברו, ויאמין בנו ובקבלתינו לתקן את מעשינו, ויעלה לנו מחילה וסליחה וכפרה גמורה. וזה שאנו מבקשים (תהלים לג כב) יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך, פי' שהשי"ת ימחול לנו על כל חטאתינו, אף על פי שבשנה העבר גם כן הבטחנו שלא נשוב לכסלה עוד ולדאבונינו לא קיימנו דברינו, עם כל זה יחוס עלינו כאשר יחלנו לך, כמו שאנו מצפים בכל שנה ושנה בלי להביט מה שהיה אשתקד, כמו כן גם אתה תאמין על הבטחתינו ולא תביט על מה שהיה אשתקד, עכדה"ק.

ובזה יש לפרש מאמר הכתוב (שמות יג ד) היום אתם יוצאים בחודש האביב, ופי' דברי יחזקאל (פ' בא) היום אתם יוצאים, ר"ל בראש השנה שנקרא היום (וה"ק בא לב), אתם יוצאים בדימוס, בזכות מצה שאוכלים בפסח בחדש האביב, כמבואר בזה"ק (תצה קפג): שבזכות אכילת מצה בפסח ניצולין בדין בראש השנה, עכ"ד. ולדרכנו י"ל בזה, כי בבוא היום ראש השנה ובני ישראל עושין תשובה, מתעורר טענת המקטרג ח"ו לאמר הלא גם בשנה שעברה נתעוררו לתשובה ואחר כך חזרו לסורם, ולמה עתה יועיל להם תשובתם למחול עונם, אמנם לעומת זה מתעורר הזכות מה שבני ישראל נהרין בחודש האביב שאין אוכלין מן החדש כל יום הגף כולו אסור, והטעם כי מהרה יבנה המקדש, והגם כי כבר בשנה שעברה לא אכלנו מחמת טעם זה שמהרה יבנה המקדש, עם כל זה לא פג אמנותנו מקרבינו, ועדיין אנו עומדים ומצפים באמונה שלימה כי בשנה זו אכן נוכח לשנה הבאה בירושלים ומהרה יבנה המקדש ויהא יום הגף כולו אסור, וזכות האמונה מן בעדינו ואנו זוכים לצאת זכאי בדין, וזה שאמר היום דא ראש השנה, אתם יוצאים בדימוס, בחודש האביב, בזכות המצוה שמקיימין בחודש האביב שבזמן הגלות יום הגף כולו אסור מטעם זה שאנו מצפים ומאמינים שמהרה יבנה המקדש.

ובזה יתבאר היטב מה שמזכירין חורבן בית המקדש בשעת תקיעת שופר, כי בעמדינו ביום השני דראש השנה לתקוע בשופר כדי להתעורר לתשובה, יש חשש ח"ו שתתעורר טענת המקטרג שגם בשנה שעברה תקענו בשופר ונתעוררנו לתשובה, ולא נשארנו באותה הבחינה במשך השנה, ולמה איפוא יקבל ה' עתה את תשובתינו ותקיעתינו בשופר, לזה מזכירין חורבן בית המקדש, והיינו תקנה זו שגם בשעת החורבן ביצה שנולדה בזה אסורה בזה, הגם שהן שתי קדושות מטעם מהרה יבנה המקדש, הרי

נראה בעליל גודל הצפיה והתקוה אל ביאת המשיח מדי שנה בשנה, והקב"ה הוא שומר משמרתה של תורה (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ה), ומקיים תקנת חכמים, ולכן מודד לנו במדתו לקבל תשובתנו לרצון, הגם שלא נתקיים אשתקד. וזהו ביאור המדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פט טו), שהן מכירין לפתות את בוראם בתרועה, כי דוקא בני ישראל המאמינים בה' ומצפים בכל יום ובכל עתה לתשועת ה' ומקיימים תקנת הז"ל שגורו מטעם מהרהר יבנה המקדש, על כן נמתק להם מדת הדין לרחמים, והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים.

ובזה יתבאר הכתוב ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה, וביאר א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות ל) הכוונה על תקנות הז"ל שהתקינו בשעת החורבן משום מהרהר יבנה, וזה שאמר אשר יאמר היום בהר ה', היינו בחורבנו שנקרא הר, עכ"ד. ולדרכינו י"ל שהמליץ אברהם אבינו והתפלל עליו לעורר למעלה זכות זה מה שאנו מקיימים זה זמן ארוך מדי שנה בשנה תקנות אלו מחמת מהרהר יבנה המקדש, ולא פג אמונתנו מקרבינו ולא נכרתה מפנינו, כן יהי חסדך ה' עלינו וחמול עלינו להוציא לצדק דינינו על פי מחשבתנו הטובות ביום הזה.

*

והנה כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדרשת יום שני דראש השנה (דברי יואל ראש השנה אות פה) ביאר המשנה, בראשונה היו מקבלין עדות החודש כל היום פעם אחת נשתתו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים בשיר, התקינו שלא יהיו מקבלים אלא עד המנחה, ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש, הכוונה כי בראשונה היו להכליל ישראל מצות ומעשים טובים לבא בהם לפני המלך ביום הדין, והפרקליטים למדו סניגוריא על ישראל מכח מעשיהם הטובים, ואז היה די להם ביום אחד ראש השנה, פעם אחת נשתתו העדים לבוא, הן המליצים טובים שנשתתו לבוא מחמת שלא היה להם לישראל הזכות, ונקלקלו הלויים בשיר, התקינו שיהא אותו היום קודש ולמחרתו קודש, על פי המבואר בוהר הקדוש (פיעס דף רלא:) בענין שני ימים דראש השנה, יומא קמא הוא דינא קשיא ויומא תניינא הוא דינא רפאי. ועל ידי שנידונים בני ישראל ביום השני בבחינת דינא רפאי, זוכים בדין, שאין מדקדקין עמהן כל כך, עכ"ד.

מורי ורבותי, כבר אנו עומדים ביום השני דראש השנה, חסד גדול עשה השי"ת עמנו שנתן בלב חכמי ישראל להוסיף יום שני לראש השנה, ובאמצעות עבודת שני הימים אנו יכולים להתקרב אל הקב"ה ולזכות לתשובה, אך עלינו לזכור שיש לנו רק שני ימים, כבר אנו עומדים ביום השני, בל נחמוץ את השעה, א' דריטן טאג איז שוין נישט דא, והחי יתן אל לבו לשוב אל ה' ולהתעורר לתשובה שלימה לעשות חשבון הנפש, ולקבל עליו קבלה גמורה לתקן מעשיו בתשובה אמיתית.

אתמול קרינו מה שאמרה הגר המצרית (בראשית כא טו) אל אראה כמות הילד ותשב מנגד, מורי ורבותי, אויב אזוי האט געזאגט הגר המצרית, וואס זאל זאגן א אידישע מאמע אל אראה כמות הילד, וויאזוי קען מען דאס אויסהאלטען, הגר המצרית האט געזאגט אל אראה כמות הילד, וואס זאל זאגן א אידישע מאמע, זי שיקט ארויס א קינד אין חדר, שיקט אים לערנען, און ער קומט נישט אהיים, אל אראה כמות הילד!"

ובכן כמה יש לנו לעורר רחמים עלינו ועל כל בני ישראל להסיר מעלינו כל פגע ומגפה מעלינו ומעל כל בני ישראל, יה"ר שנוכה לפעול כל טוב, ולפעול ישועה ורפואה לנו ולכל ישראל, וכמו שפירש א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' אמור) יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט א), על דרך דדרשינן (ביצה כה) גבי יום טוב לכם (שמות יב טו), לכל צרכיכם, והיינו לתועלתכם, עכ"ד. ונוכה לשנה טובה ומבורכת ויפתחו שערי שמים לתפלתנו, והשנה הזאת הבאה לקראתנו לשלום תהא לנו ולכל ישראל שנת אורה שנת ברכה, ונוכה לשנת גאולה וישועה בביאת גואל צדק בהתרומומות קרן התורה וישראל במהרה בימינו אמן.

*

סעודת יום ב' דראש השנה ונעילת החג

ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום הזכרון הזה יום תרועה מקרא קודש וזכר ליציאת מצרים. ודקדק א"ז הישמח משה זללה"ה בשיח ספונים ובייטב פנים (אבני זכרון אות ב) הך יציאת מצרים מאי בעי הכא, ומאי ענינו לראש השנה.

וי"ל בהקדם מה שמתלונן בתיקוני זוהר"ק (דף כב) צווחין ככלבין הב הב לנא מזונא, וביאר א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות לד) כי עיקר הכוונה למען כבוד שמו יתברך המחולל בגוים, כי שכינתא עמנו בגלותא, על דרך דכתיב בצאת ישראל ממצרים (שמואל ב' ז ט) אשר פדית גוי ואלקיו. וכמאמרנו בהושענות והוצאתי אתכם, נקוד והוצאתי אתכם, עכ"ד. אך זה תלוי בהא דכתיב (ישעיה סג יט) בכל צרתם לו צר,

הכתיב הוא בא' בכל צרתם ל"א צר, אבל הקרי הוא בו' בכל צרתם ל"ו צר, וכתבו המפרשים דאי אמרינן יש אם למסורת ואולינן בתר הכתיב שהוא ל"א בא, אמרינן בכל צרתם לא צר ואינו מוכח שהשכינה סובלת סבלותינו, אבל אי אמרינן יש אם למקרא, ואולינן בתר הקרי שהוא ל"ו בוא"ו, הרי מקרא מפורש הוא שהשכינה סובלת צרות ישראל.

ודבר זה תלוי בפלוגתא התנאים במסכת קידושין (דף יח.) תניא מוכר אדם את בתו לאישות ושונה, לשפחות ושונה, רבי שמעון אומר אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות, ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא (שמות כא ח) אם רעה בעיני אדוניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה, כיון שפירש טליתו עליה שוב אין רשאי למוכרה, דברי רבי עקיבא, רבי אליעזר אומר בבגדו בה כיון שבגד בה שוב אין רשאי למוכרה, במאי קמיפלגי, רבי אליעזר סבר יש אם למסורת, ורבי עקיבא סבר יש אם למקרא. ופירש"י דרבי אליעזר דס"ל יש אם למסורת דריש בבגדו (בקמ"י) שהיא לשון בגידה, ורבי עקיבא דס"ל יש אם למקרא דריש בבגדו (בחי"ק) לשון טלית. ובתוס' הביאו בשם יש מפרשים, דפליגי בהאי דכתיב אשר לא יעדה, וקרינן לו בוי"ו, רבי עקיבא סבר יש אם למקרא דהיינו לו בוי"ו ועל זה נאמר אחריו בבגדו (בחי"ק) שהוא לשון בגד פריסת טלית, רבי אליעזר סבר יש אם למסורת, וכתביב לא באל"ף ועל זה נאמר אחריו בבגדו (בקמ"י) שהוא לשון בגידה, עכ"ד.

ולפי זה כתב בעמודיה שבעה (עמוד השלישי אות טו) כי מה שאנחנו בני ישראל גלינו מארצנו גולה אחר גולה, תלוי בהאי פלוגתא, כי ישראל הם אמה העבריה הנמכרים בגלות, כמו שדרשו (זוה"ק פ' משפטים דף עז:.) ואיש כי ימכור את בתו לאמה, זה הקב"ה שמכר את בתו ישראל לאמה. ולשיטת רבי אליעזר דיש אם למסורת וכיון שבגד בה שוב אין יכול למוכרה, אם כן אחר שהיו ישראל במצרים אי אפשר לבגוד בהם בשאר גלויות, אבל לשיטת רבי עקיבא דיש אם למקרא, כל זמן שלא פירש הקב"ה טליתו עלינו בסוכת שלומנו בגאולה העתידה רשות בידו למכרנו כמה פעמים, עכ"ד.

ובזה יש לפרש מה שכתב רב סעדיה גאון ז"ל בטעם מצות תקיעת שופר (ענין החמישי) שבא להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים, כמו שנאמר (ירמיה ד יט) כי קול השופר שמעת נפשי תרועת מלחמה. ויש להבין מה ענין הזכרת חורבן בית המקדש בשעת תקיעת שופר. אמנם לפי האמור י"ל על פי מה שפירש א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' אמור) יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט א), על דרך דדרשינן (ביצה כה) גבי יום טוב לכם (שמות יב טו), לכל צרכיכם, והיינו לתועלתכם, עכ"ד. ולכאורה איך מותר לכיין בשעת תקיעת שופר על השפעת עולם הזה וצרכי הגשמיים, לזה מזכירין חורבן בית המקדש, מה שהקב"ה הגלה אותנו גולה אחר גולה ומכר לנו לאומות העולם כמה פעמים, ומזה ראינו דיש אם למקרא, ואם כן בכל צרתם ל"ו צר, ובכל בקשתנו וצרכינו הגשמיים יש בזה צורך גבוה למען כבוד שמו יתברך.

והנה כתב א"ז בייטב לב (פ' ויגש) בטעם שיצאו ישראל ממצרים טרם שנשלם הזמן, כי מה שהשכינה היתה עמהם בגלות וסובלת סבלם זה השלים הזמן, ולזה אמר הקב"ה אל תירא מרדה מצרימה וגו' אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, כי זה שאנכי ארד עמך מצרימה זה ישלים המנון, ועל כן ואנכי אעלך גם עלה, עכ"ד. (וע"ע בייטב פנים אבני זכרון אות כז).

וזה שאומרים ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום הזכרון הזה יום תרועה, כדכתיב יום תרועה יהיה לכם, והיינו לכם לכל צרכיכם, ולכאורה איך מותר לכיין על צרכי הגשמיים, לזה אמר מקרא"א קודש, דיש אם למקרא והיינו בכל צרתם ל"ו צר, והראיה זכר ליציאת מצרים, שיצאנו קודם הזמן מחמת טעם זה שהשכינה עמנו בגלות, ואם כן כל בקשתנו בימים הקדושים צרכי גבוה הם, שזה נוגע לעצם כבודו ית"ש, ועל כן שפיר רשאים אנחנו להתפלל בימים הקדושים על צרכי גבוה שיעזור השי"ת ובני ישראל יושעו בכל משאלות לבבם לטובה, רפואה ונחת מיו"ח פרנסה ושידוכים הגונים וכל הצרכים, כי כולם נוגעים לכבודו ית"ש, ויהיה אך טוב לישראל, כי חק לישראל הוא (תהלים פא ה), חק לישנא דמזונוי (ביצה טו), פרנסה בריווח ובניקל כפי הראוי להנותן ית"ש מידו המלאה והפתוחה, ובצאתנו מן החג הקדוש הזה ישיפע הקב"ה השפעות גדולות לכל אחד.

ולסיומא דמילתא אומר, הלאוהו בתקע שופר (תהלים קג ג), שצריכים אנחנו להודות להלל ולשבח לשמו הגדול ית"ש על מה שזכינו לקיים מצות תקיעת שופר כדת וכהלכה. וכמו כן כפשוטו הלאוהו בתקע שופר, שהשופר הוא כלי שיר, ובמצות תקיעת שופר אנו מודים ומשבחים לשמו יתברך על כל החסד אשר עשה עמנו. יעזור השי"ת שיבוא א גוט געזונט יאר פאר גאנץ כלל ישראל, ונוכה לישועה שלימה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.